

TRENDS UPDATE

HAUS Santrifüj Teknolojileri

İç Basın ve Trend Özeti

Pazartesi, Salı, Perşembe ve Cuma
Günleri Yayınlanır

Büyüme verisi beklentilerin altında ve ekonomide ılımlı yavaşlamayı gösteriyor

Kaynak: Emre Aylar — aylare@tskb.com.tr TSKB Ekonomik Araştırmalar

- 2024 yılı büyümesi %3,5, 2025 yılı büyümesi %3,7 iken **2026 ikinci çeyrek yıllık büyüme %2,3 gerçekleşti.**
- Dış talep altı çeyreklik aranın ardından büyümeye pozitif katkı yaptı (ancak yurtdışı talep artışı kalıcı mıdır? Yoksa körfez savaşı sebebiyle Türkiye'ye yönelen geçici bir talep midir? Sonradan göreceğiz).
- Kamu harcamaları % -1.8 ve inşaat yatırımları % -0,5 düştü.
- Sanayi yıllık bazda %2,4 genişlerken, hizmetlerin büyüme oranı %3,5'ten %0,5'e yavaşladı.
- Geçen yıl % 12 olan yatırımlardaki artış; yavaşlayarak yıllık bazda %0,6'ya düştü. GSYH büyümesine katkısı 0,2 yüzde puan oldu. Makine-teçhizat yatırımları minimal %0,6 yükseliş kaydetti. İnşaat yatırımları ise yıllık bazda %0,5 düşüş kaydetti.

Ayçiçeğinde son 10 yıldır aynı üretim düzeyinde kaldık

Kaynak: Ferit Barış PARLAK

7 yıl önce şöyle yazmıştım: “Yılda 1.6 milyon ton yağ tüketiyoruz. 1.2 milyon ton yağı ithal ediyoruz. Tüketime 1.1 milyon tonu sıvı yağ. Onun da yüzde 80’i ayçiçek yağı.

Dönümde 200-250 kg ortalama ile Ayçiçek üretebilen ülkeler var iken; Türkiye dönümde 100-120 kg üretim yapabilir, 2.5 milyon dekada tüm ihtiyacımızı karşılayabilir.

10 yıl sonra bugün de, yine yaklaşık aynı miktarda yurtiçi Ayçiçek üretimi var.

Dünyada devlet tahvili faizleri artıyor.

Kaynak: Berk Dicle

Türkiye’de iki yıllık DT faizi % 40 ve on yıllık tahvilin faizi ise % 34.

ABD Tahvil faizi ise; iki yıllık % 4,34 ve otuz yıllık % 5.20.

Türkiye’deki sanayiciye etkisi:

- Devlet tahvil faizleri risksiz kabul edilir. Üzerine spread eklenir. Yani borç veren taraf risksiz kazanç varken; daha riskli bir şirketten daha fazla faiz talep eder. Örnek olarak; bir Türk Bankası

yurtdışından genellikle sendikasyon yoluyla kaynak temin ederken artık daha yüksek faizle borç alacaktır. Bankanın parayı alış maliyeti artınca, parayı sanayiciye satış fiyatı (kredi faizi) de artar. **Özetle para pahalılaştınca Türk sanayicisinin finansman yükü de artar.**

- Türkiye'ye carry trade için yani geçici ve yüksek faiz kazanmak için gelen sermaye faizler artınca daha güvenli ve yüksek faiz veren bu ülkelere kaçar. Kurların artması gerekir. Seçim öncesi yılda ekonomik krize yol açmamak için Merkez Bankası yine kur artmasın diye rezervlerden harcar.
- Yatırım ortamı negatif etkilenir. Çünkü **borçlanma pahalılaştıkça yatırım azalır.** Ayrıca bir kısım yatırımdan vazgeçilebilir. Örnek olarak; Dolar bazında % 8 kar eden bir işe veya şirkete yatırımcılar talip olmazlar, çünkü zaten **dolardan % 5.20 kazanmak varken onca emek ve risk sonrası % 8 dolar bazında yıllık kar bir kısım yatırımcıyı cezbetmez.**

TİCARİ KREDİLER: AÇIKLAMALI KARŞILAŞTIRMA

Ürünler; nakit akışı, kullanım amacı, vade, ödeme biçimi ve para birimine göre değerlendirilir. Kaynak: MFZ

TÜR	NAKİT / GAYRİNAKİT	NASIL ÇALIŞIR?	UYGUN KULLANIM	ÖDEME YAPISI	YABANCI PARA?
Spot Kredi	Nakdi	Tutar, oran ve vade baştan belirlenir.	Stok, toplu alım, kısa süreli işletme sermayesi	Genellikle vade sonunda anapara; faiz dönemsel veya peşin olabilir.	Evet — mevzuat uygunluğu varsa
Rotatif / BCH	Nakdi	Tahsis edilen limit içinde tekrar tekrar kullanılıp kapatılır.	Dolgalı ve sürekli nakit akışı	Kullanılan bakiye üzerinden faiz; dönemsel tahsilat.	Evet — mevzuat ve banka ürünü uygunsa
Taksitli Ticari Kredi	Nakdi	Anapara ve maliyet belirli taksitlere bölünür.	Makine, araç, mağaza yatırımı, orta vadeli ihtiyaç	Aylık veya üç aylık taksit	Evet — mevzuat uygunluğu varsa
Yatırım / Proje Kredisi	Nakdi	Projenin nakit akışı ve teminat yapısına göre kurgulanır.	Tesis, enerji, gayrimenkul, kapasite artışı	Uzun vade, dönerim ve özet tahvil olabilir.	Evet — sık kullanılan YP alanlarından
Ticari KMH/Kart	Nakdi	Limit, günlük ve kısa süreli harcamalarda kullanılır.	Geçici kısa süreli ve küçük işletme giderleri	Günlük faiz veya kart ödeme takvimi	Genellikle TL
İskonto / İştirak	Nakdi	Vadeli çek, senet veya alacak erken nakde çevrilir.	Satıştan doğan kısa vadeli alacaklar	Finansman maliyeti peşin düşülebilir.	Evet — YP alacak ve ihracat işleminde mümkün
Reeskont Kredisi	Nakdi	Ihracat veya döviz kazandırıcı hizmet taahhüdüne bağlı finansmandır.	İhracata hazırlık ve döviz kazandırıcı faaliyet	Tek seferde geti ödeme, program koşulları uygulanır.	TL / Döviz programı
Teminat Mektubu	Gayrinakdi	Banka, müşteri adına garanti verir, komisyon tahsil eder.	İhale sözleşme, avans ve ödeme garantisi	Tazmin olmazsa anapara ödemesi yoktur.	Uluslararası işlem ve uygun hallerde YP
Akreditif / Kabul / Aval	Gayrinakdi	Banka, belgelere veya polisyeye bağlı ödeme taahhüdü verir.	İthalat ve ihracat işlemleri	Komisyon; ödeme yapıldı nakdi borca dönüştürülebilir.	Evet — dış ticarete çoğunlukla YP

YABANCI PARA KREDİSİ: KİM, HANGİ ŞARTLA KULLANABİLİR?

1

**YP KREDİ BAKİYESİ
15 MİLYON USD VE ÜZERİ**

Son üç yıllık döviz geliri sınırı uygulanmaz.
Bankanın kredi değerlendirmesi ve diğer düzenlemeler devam eder.

2

**YP KREDİ BAKİYESİ
15 MİLYON USD ALTINDA**

Mevcut bakiye + yeni kredi, kural olarak son üç mali yılın döviz gelirleri toplamını aşamaz.

3

DÖVİZ GELİRİ YOKSA

Yalnızca mevzuattaki istisnalar kapsamında mümkündür.

Örnek istisnalar:

- Yatırım teklif belgesi
- Belirli makine ve cihaz finansmanı
- Uluslararası ihale veya savunma projesi
- Kamu-özel iş birliği projesi
- Belgeli muhtemel döviz geliri bulunan ihracat / döviz kazandırıcı faaliyet

DOĞAL KORUMA KURALI

Geliri hangi para birimindeyse borcu mümkün olduğunca aynı para biriminde kur. TL gelir + döviz borcu, kur yükselişinde borç yükünü artırır.

Mevzuat notu — 31 Ağustos 2026: YP kredi uygunluğu, 32 Sayılı Karar ve TCMB Sermaye Hareketleri Genelgesi yanında banka ürün koşullarına göre teyit edilmelidir. İstisna listesi özetlenmiştir.

Uluslararası emtea fiyat artışları; ihracat fiyatlarına yansıtılamıyor

Kaynak: Bloomberg

ABD Doları cinsinden; Bakır 3 yıl öncesine göre % 68 ve bir yıl öncesine göre % 44 artmış durumda. Petrol 3 yıl öncesine göre % 20 ve bir yıl öncesine göre % 34 artmış durumda. Doğalgaz 3 yıl öncesine göre % 88 ve bir yıl öncesine göre % 117 artmış durumda. Pamuk bir yıl öncesinin %32 ve mısır ise % 28 üzerinde. Özetle genel emtea (ve dolayısı ile maliyet) artışına rağmen Türk şirketleri ihracat fiyat artışında zorluk çekiyorlar.

1900'lerin buhar kazanlı fabrikalarında verimlilik neden hemen artmadı, yapay zeka ile neden hemen artmıyor.

Kaynak: Paul David, 'The Dynamo and the Computer' (1990). Moz van Rott

@Filarmonik_

1900'lerin başında fabrikalarda garip bir durum oluşmuş; fabrikalar buhar kazanlarını söküp yeni icad edilen elektrik motorlarını takmışlar ama verimlilik artmamış.

Sebebi anlamak için buhar fabrikasının nasıl çalıştığına bakmak lazım. Tek güç kaynağı var: kazan. Güç, tavan boyunca uzanan miller (line shaft) ve deri kayışlarla

dağıtılıyor. Her tezgâh tavandaki o dönen mile kayışla asılı. Fabrika dediğin şey aslında dev bir mekanik güç dağıtım ağı. Çünkü; tezgâhları malzeme akışına göre değil, güç erişimine göre dizmek zorundasın; en çok güç çeken makine mile en yakın duracak. Tek tezgâh çalışsa bile bütün mil dönecek ve gücün ciddi kısmı daha tezgâha varmadan kayışlarda, yataklarda sürtünmeye gidecek. Mil kırılması veya bakım demek üretimi durdurmak demek. Milleri kısa tutmak için binalar dar ve çok katlı, tavan kayış ormanı olduğu için ne ışık giriyor ne vinç kurabiliyorsun.

Elektrik motorları icad edilince ilk nesil ne yapıyor? Kazanın yerine tek dev motor koyup aynı mile bağlıyor. Kâğıt üstünde mantıklı: en az değişiklik, en az risk ama millerin sürtünme kaybı, yerleşim esareti, tek nokta arızası vb bütün eski sorunlar yerinde duruyor. Enerji kaynağını değiştirmiştin, mimarîyi değiştirmemiştin. Verimlilik o yüzden kıpırdamıyor. Ayrıca o dönemde elektrik pahalı, kömür ucuz, buhar sistemi çoktan kendini amorti etmiş, harcama gerektirmiyor. Fabrikayı yıkıp yeniden kurmanın masrafını elektriğin o günkü fiyatı kurtarmıyor.

Asıl devrim daha sonraları her tezgâha kendi küçük motorunu kullanınca geliyor ve eski sorunlar ortadan kalkıyor. Fabrika binaları değişiyor: mil-kayış yok, tek katlı, tepeden vinç geçen, ışık alan fabrikalar inşa edilebiliyor.

Özetle devrim motorun icadı değildi; motorun küçülüp her tezgâha dağılması ve her şeyin buna göre yeniden çizilmesi idi. Bu da 40 yıl ve bir mühendis kuşağı aldı.

Bu hikayeyi neden anlattık: Geçen hafta Sam Altman “yanılmışım” dedi. Yapay zeka çıkınca her şey hemen değişir sanmış, değişmemiş. “Ekonomide muazzam bir atalet var, insanlar aynı şeyleri yapmaya, aynı şirketten almaya devam ediyor. Zaman planı konusunda hepimiz fazla iddialıydık” diyor.

Birincisi insanlar hala pek çok şeyi eski usul yapıyorlarmış, ikincisi mevcut eski usul sistemler ek bir yatırım gerektirmiyor ama yapay zeka hala yatırım gerektiriyor. Kömür-elektrik hesabındaki gibi: fizibilite tutana kadar insanlar yatırım yapmayıp eski usul buhar enerjisinde kalabiliyor.

MIT’nin çok tartışılan raporu da aynı yere işaret ediyor. Şirketlerdeki yapay zekanın %95’i ölçülebilir bir getiri üretememiş. Model kötü olduğu için değil, iş akışına giremediği için. Hikâye tanıdık: buhar kazanı sökülmüş, yerine dev motor konmuş, fabrika aynı fabrika.

Günümüzde yazılım üretmek bedavalaşınca değerlendirilen şey ne oldu? İş akışına girebilmek. Ulaşmak, ikna etmek, on yıllık alışkanlıkları değiştirmek. 1920’lerde kazananlar motor satanlar olmadı; motor kataloktan sipariş edilen sıradan bir parçaya döndü. Kazananlar, küçük motorlara göre fabrikayı yeniden çizen mühendislerdi. Yani yapay

zeka modelini bir hastanenin, bir hukuk bürosunun, bir lojistik firmasının günlük işine gömmek tarafı bomboş.

Yapay zeka şirketlerinin son bir yılda “forward-deployed engineer” diye ilan üstüne ilan açması tesadüf değil - müşterinin içine gidip sistemi orada kuran mühendis demek bu.

Bir şey daha var: şirketler yazılım satın almaz, sorumluluk satın alır. Bir şey ters gittiğinde hesap sorulacak birini isterler. Yapay zeka imza atamıyor, kovulamıyor, “bu neden çöktü” toplantısına giremiyor. Maaşının bir kısmı yazılımın karşılığıysa, geri kalanı o toplantıda oturuyor olmanın karşılığı.

Özetle yapay zeka yazılımda darboğaz olmayan yeri bin kat hızlandırdı yani motor bin beygir ama mil aynı mil, kayış aynı kayış

Dünya’da yapay zeka vb gayri maddi duran varlıklara sermaye yatırımları (capex) ve karlılıklar artıyor.

Kaynak: Şant Manukyan

Dünyada gelecekteki ekonomik büyümenin tohumu olan sermayesi harcamaları hızla artıyor. Ekipman ve yazılım/yapayzeka/bulut vb maddi olmayan varlıklara yapılan yatırımlardaki dört çeyreklik değişim yaklaşık yüzde 9 civarında olup, 2021'den bu yana en yüksek

büyüme oranını kaydetti. Bu yılki sermaye harcamalarındaki büyümenin yarısından fazlası muhtemelen yapay zekâ ile ilgili yatırımlara bağlanabilir. S&P 500 şirketlerinin kârları geçen yıl %20'den fazla arttı. Kâr marjları, geçmişe kıyasla oldukça yüksek.

Sanayide orta ve yüksek teknoloji artıyor ama arış yeterince güçlü değil.

Kaynak: Nasıl Bir Ekonomi (NBE) Dr. H. Bader Arslan

Son 10 yılda imalat tarafındaki girişim sayısı yüzde 43 artışla 480 bine ulaşırken, yüksek teknoloji alanında faaliyet gösteren girişimlerin toplamdaki payı %0,3'ten yüzde 0,8'e çıkmış. 2015'te 1100'lerde olan girişim sayısı 2025'te 4000'e gelmiş. Oransal olarak gayet güzel bir artış olmakla birlikte mevcut sayının hala oldukça düşük olduğu ortada.

Orta yüksek teknolojili sektörlerde faaliyet gösteren girişimlerin payı %9,5'ten %13'e, yükselirken, Düşük teknoloji sektörlerdeki girişimlerin payı yaklaşık 4,5 puan düşüşle %54,4'e inmiş. Çalışan sayısı açısından baktığımızda yüksek, orta-yüksek ve orta-düşük teknolojili sektörlerdeki girişimlerde çalışanların payı son 10 yılda artarken, düşük teknolojili sektörlerde çalışanların payı düşmüş.

Girişim sayısı ve çalışan sayısı için yaptığımız tespitler ciro için de geçerli. Düşük teknoloji sektörlerdeki girişimler bundan 10 yıl önce imalat sanayinde yaratılan toplam cironun %39,3'üne sahipken, 2025'te bu oran yüzde 35,9'a inmiş. Yüksek teknoloji alanında faaliyet gösteren girişimlerin toplamdaki ciro payı %0,3'ten yüzde 0,8'e çıkmış.

Bu üç veri bize; 1- Sanayimizin teknoloji yapısında düşük teknolojiden yüksek teknolojiye doğru bir dönüşüm olduğunu, 2- Bu dönüşümün pek de hızlı ilerlemediğini, 3- Gelişmenin yüksek teknoloji alanlardan ziyade orta yüksek teknoloji sektörlerde yoğunlaştığını gösteriyor.

Makine meslek grubu söyleşileri

Kaynak: Nasıl Bir Ekonomi (NBE), Eskişehir Sanayi Odası (ESO) "Genişletilmiş Meslek Grubu Buluşmaları" Makine imalat sanayisi meslek grubu toplantısı

Köklüce Makina Yönetim Kurulu Başkanı Davut Sevgican:

- Yurtdışına yönelik tarım makinesi parçalarında siparişler olumlu ancak finansman ve kalifiye eleman sıkıntısı var.
- Yurt içinde iş makineleri kanadı hareketli olsa da çiftçinin traktör alım gücü kalmadığı için traktör pazarı ciddi biçimde daraldı.

- Kâr marjlarımızın zayıflaması ve finansman maliyetlerinin artması nedeniyle yatırımlarımızı durdurduk.
- Biz 2026 ve 2027'yi kâr yılı değil, ayakta kalma dönemi olarak değerlendiriyoruz. Bu süreçte küçülmeden faaliyetini sürdürebilen sanayicinin başarılı sayılacağı bir ortamdayız

EKONOMİ Gazetesi Bölgeler Koordinatörü Ömer Faruk Çiftçi:

- Avrupa sanayisindeki durgunluk ve Çinli üreticilerin distribütörlere sunduğu yüksek kâr marjları Türk firmalarının pazarlarını daraltıyor çünkü bazı Türk makine üreticilerinin Avrupa'daki bayileri Çinli markalara yöneldi.

CEO gibi düşünmek.

Kaynak: fintemoconsultancy

CEO GİBİ DÜŞÜNMEK

1 CEO PANOSUNDA NE OLMALI? m.a.

SATIŞ VE BÜYÜME

BRÜT KÂR VE FAVÖK MARJİ

FAALİYET NAKİT AKIŞI

İŞLETME SERMAYESİ

NET BORÇ VE DSCR

Az gösterge, net karar.

m.a.

2 ÜÇ TABLOYU BİRLİKTE OKU m.a.

GELİR TABLOSU → Ne kazandık?

BİLANÇO → Para nerede bağlı?

NAKİT AKIŞI → Para kasaya döndü mü?

KÂR → ALACAK / STOK → NAKİT

Bir kararın üç tabloya etkisi izlenir.

m.a.

3 AYLIK YÖNETİM RAPORU m.a.

YÖNETİCİ ÖZETİ

KÂR • BİLANÇO • NAKİT AKIŞI

BÜTÇE SAPMASI

13 HAFTALIK NAKİT TAHMİNİ

RİSK • FORECAST • AKSİYON

Rapor, karar alınacak sırayla hazırlanır.

m.a.

4 TOPLANTIDA FİNANSIN DİLİ m.a.

GERÇEKLEŞEN | BÜTÇE | GEÇEN YIL | FORECAST

① Ne değişti?

② Neden değişti?

③ Nakit etkisi nedir?

④ Yıl sonu tahmini nasıl etkilenir?

⑤ Hangi aksiyon alınacak?

m.a.

5 FİNANS EKİBİNE 5 SORU m.a.

Bu rakamın kaynağı nedir?

Hangi varsayım kullanıldı?

Kötü senaryoda sonuç ne olur?

Nakit ve borç etkisi nedir?

Sorumlu kim, tamamlanma tarihi ne?

Doğru soru, doğru kararı hızlandırır.

m.a.

6 RAPORDAN AKSİYONA m.a.

SORUN → KÖK NEDEN → KARAR

→ SORUMLU → TARİH → KPI

Her karar için: {

- FİNANSAL ETKİ
- NAKİT ETKİSİ
- RİSK ETKİSİ

Bir sonraki toplantıda sonuç ölçülür.

m.a.